

Ключевые слова: Прасковья Хома, народное искусство Покуття, художественно-композиционные средства, орнаментика, колористика, геометрические, растительно-цветочные и орнитоморфные мотивы народного искусства, мотив «вазон», мотив «косицы».

Yakymchko Liliya, postgraduate student at Lviv National Academy of Art
Decorative painting of Paraska Khoma in the context of folk art of Pokuttya

In the article have been considered the creative work of well-known contemporary master of decorative painting Paraska Khoma in the context of her native region Pokuttya. Have been examined the general artistic and compositional features of the main genres of the folk art of Pokuttya. Have been distinguished predominating compositional schemes, ornamental motifs, color combinations, the general condition of genres and their tendentious to changes. Have been determined the artistically-compositional identity in the Paraska Khoma's artworks with ornamentation of: embroidery, Easter eggs, icons on glass, art ceramic, vytynanky and malyovky. Have been analyzed an individual interpretation of folk motifs in the artist's works, including the motifs of «flowerpot» and «kosytsi». Thus, analyzing the main genres of Pokuttya's folk art was concluded that the elements of ornaments and motifs are common to most of them. In general features are traced harmonious combination of geometric, vegetative, rarely zoomorphic motifs. In the character of composition are appeared: graphic, contrast, multi-variation of rhythmical and symmetrical options, monochrome colors often are compensated by rich ornamentation, and polychromy is harmoniously balanced by proportionality and contrast of forms. The color palette tends to be saturated and at the same time sufficiently highlighted in the general compositional view. Among the folk motifs in the Paraska Khoma's artworks are dominating «flowerpot», «kosytsi», «bouquets», «branches», interpreted by author's artistically-expressively and figurative means. The creativity of the artist is a natural manifestation of the author's identity that was able to absorb the artistically-compositional features of folk art in the combination with symbolism and aesthetics of folklore, and to build it in a constant world-view concept. In example of the Paraska Khoma's artworks analysis in the context of Pokuttya's folk art, we are tracing deep fundamentals of folk art, that often were in adverse conditions, but were able to form individual talent of folk craftsmen, creative expression of whom is reached the origins of historical memory, inner consciousness, and collective traditionalism as phenomenological manifestation of Ukrainian art of the XX century.

Key words: Paraska Khoma, folk art of Pokuttya, artistically-compositional means, ornamentation, coloring, geometrical, vegetative-floral and bird's motifs of folk art, motif «flowerpot», motif «kosytsi».

Надійшла до редакції 11.11.2015 р.

УДК 78.2У

Молчко Уляна Богданівна, доцент кафедри
 музикознавства та фортепіано Дрогобицького
 державного педагогічного університету імені Івана Франка

**КОНЦЕРТНЕ ЖИТТЯ ЛЬВОВА ПОЧАТКУ ХХ СТОРІЧЧЯ
 В РЕЦЕНЗІЯХ МЕЛАНІЇ НИЖАНКІВСЬКОЇ**

Здійснено науковий аналіз музично-критичних статей Меланії Нижанківської, що є цінним внеском до історіографії української музики та відображають панораму концертного життя галицької столиці початку ХХ ст. Автор на основі інформативного матеріалу, що міститься в рецензіях львівської журналістки, узагальнює поступ української культури на шляху до професійного росту в усіх мистецьких напрямках.

Ключові слова: Меланія Нижанківська, музична-публіцистика, концертна рецензія.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Процес становлення демократичного суспільства в сучасній українській державі пов'язаний з глибоким проникненням в її історію, культуру, духовні надбання нашого народу. Важливу роль у висвітленні різноаспектних життєвих процесів, вихованні і моральному розвитку особистості відведено національній періодиці. «Преса, – зазначають М. Романюк та М. Галушко, ... багатопланове історичне джерело не тільки за змістом, а й за структурою опублікованого матеріалу» [29; 7].

Газетно-журнальні видання Львова початку ХХ ст. стали унікальною документальною скарбницею інформації про національне відродження, суспільно-політичну боротьбу, економічно-соціальне зростання, мистецькі віяння та інше. Вони крізь віки «передають наступним поколінням факти, свідчення доби, «живі» документи-слова, з допомогою яких сучасні дослідники таких галузей духовної життєдіяльності нації, як історіографія та джерелознавство, філософія і соціологія, критика й літературно-мистецький процес, можуть скласти об'єктивну, правдиву картину минулого» [29; 7].

Гортаючи сторінки львівських періодичних видань 30-х років ХХ ст., знаходимо численні публікації Меланії Нижанківської (1898-1973 рр.), дружини корифея української музики, видатного композитора, культурно-громадського діяча, педагога, піаніста-концертмейстера, музичного критика Нестора Нижанківського. У них висвітлювалися неповторні події культурно-мистецького життя Галичини першої половини ХХ ст. «Жваво написані, змістовні матеріали М. Нижанківської [...] швидко здобули прихильність читачів. М. Нижанківська стала фактично постійним оглядачем подій культурно-мистецького життя міста, здобула визнання *фахової журналістики* (виділення – У. М.)» [27; 232], – зазначає В. Передирій.

Але, на жаль, її публіцистичний доробок не став предметом усебічного вивчення, оскільки в радянські часи «мала місце свідомо руйнація національної історичної пам'яті, нехтувалися важливі історичні джерела, замовчувалися здобутки української культури в минулі епохи» [30; 97]. Вартісні, змістовні статті М. Нижанківської, висвітлюють сторінки культурного життя ХХ ст., віддавна є раритетом і не втратили актуальності в наш час.

Аналіз останніх досліджень. Про М. Нижанківську фрагментарно довідуємося в працях Ю. Булки [1, 2], І. Соневицького [31], У. Молчко [9, 10], С. Павлишин [26], В. Передирій [27], Ст. Туркевич-Лукинович [32; 3] та в Енциклопедії українознавства [11], а також у посмертній згадці, яку опублікував бельгійський часопис «Вісті» [28; 3].

Метою дослідження є звернення уваги мистецько-освітньої громадськості на музично-критичний доробок М. Нижанківської, що побачив світ у львівських часописах «Діло», «Українські вісти», «Назустріч», «Нова хата», «Жінка», аналіз тематики публікацій, жанрового спектру газетних матеріалів, авторського публіцистичного стилю та введення журналістики в науковий та суспільно-мистецький обіг.

Виклад основного матеріалу. Початок музично-критичної діяльності М. Нижанківської припадає на 30-ті роки ХХ ст. У той час вона плідно починає співпрацювати з жіночими періодичними виданнями «Нова хата», «Жінка».

До журналу «Нова хата» М. Нижанківська дописувала впродовж п'яти років і опублікувала понад 15 рецензій. Однією з перших її публікацій, що з'явилася у 1932 р., є відгук на камерний концерт тріо сестер Левицьких [14; 10]. 7 грудня 1931 р. у великій залі Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка Г. Левицька-Крушельницька, Ст. Левицька, М. Левицька-Юзвьякова запропонували львівській публіці складну концертну програму: Фортепіанне тріо Es-dur Л. Бетховена, Фортепіанне тріо g-moll Р. Шумана, Фортепіанне тріо a-moll В. Барвінського. М. Нижанківська відзначає їх високий професійний рівень та ансамблеву злагодженість.

Наступні дві статті «Концерт модерної української музики» [22; 11] та «Вечір модерної української пісні» [12; 13] присвячені мистецьким акціям, що проходили в стінах Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка.

Перша рецензія повідомляє про виконання творів тогочасних композиторів: Сонати З. Лиська, Сюїти М. Колесси, Прелюдій Л. Ревуцького. Наступна стаття «Вечір модерної української пісні» повідомляє про концерт співачки О. Бандрівської. М. Нижанківська фахово розкриває музично-професійні якості вокалістки зазначаючи, що голос її «*вміло вишколений, культурний, гнучкий, приваблював легкістю і теплотою. Ліризм підходить краще до нього ніж драматизм*» [12; 13].

Особливо тепло висвітлений перший концерт Н. Біленької. Журналістка детально подає програму піаністки: Капрічіо E-dur Й.-С. Баха – Ф. Бузоні, Соната e-moll Л. Бетховена, Варіації B-dur, Балада Es-dur Ф. Шопена, Баркарола і Гавот М. Лисенка та «Українські мініатюри» В. Барвінського. Характеризуючи виконання кожного твору, вона зазначає, що «*концертантка володіє м'яким, гарним тоном, визначною технікою*» [24; 8].

Високу оцінку М. Нижанківської на сторінках «Нової хати» отримав виступ співачки М. Сокіл. З цієї публікації довідуємося про різностильовий репертуар, яким вона володіла. Це – «Гей поля!» В. Барвінського, «Жита» Н. Нижанківського, «Спи, дитино моя» С. Людкевича, «Самотня» А. Рудницького, «Грузинська пісня» С. Рахманінова, «Солодко співав соловейко», «Жити, будемо жити» Р. Глієра, «Вони стояли мовчки», «І коли б могла» В. Косенка, «Коли почую» П. Козицького, «Колисанку» Ю. Мейтуса та низка оперних арій «Отелло» Дж. Верді, «Тоска» Дж. Пуччіні, «Чародійка» П. Чайковського. Автор зазначає, що «*все це відспівала артистка свobodно, блискучо і з такою nonшальянтною [зі зневажливою – У.М.] легкістю, так сильно і рівночасно так легко*» [19; 7].

Рецензія на концерт буковинської співачки О. Енджейовської, що відбувся 7 листопада 1932 р. у залі Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка, написана М. Нижанківською в досить критичному тоні. Але, попри всі зауваги журналістки щодо «*недиспозиції голосу*» [23; 7] вокалістки та звичного репертуару, дописувачка відзначає і добрі професійні якості: «*Це великий голосовий матеріал, інтелігентна, інтонаційно чиста інтерпретація, добра дикція*» [23; 7].

Серед публікацій 1933 р. привертає увагу стаття М. Нижанківської «Концерт Любки й Христі Колессів» [17; 5] про сольний концерт знаних у краю та поза його межами музикантів. 19 травня 1933 р. на сцені Польського музичного товариства відбувся спільний концерт. У першому сольному відділі піаністка виконала Токату і фугу d-moll Й.-С. Баха – К. Таузіг, Allegro de Concerto Ф. Шопена, Прелюдію, Сарабанду і Токату К. Дебюссі, а в другому відділі сестри грали Сонату D-dur П. Локателлі та Сюїту для віолончелі і фортепіано В. Барвінського.

Автор із великим захопленням відгукується про високі професійні якості артисток. М. Нижанківська піднесено і поетично відзначає неабиякий мистецький ріст Л. Колесси. На перший план у грі піаністки виступає *«велич і сила вислову, якась строго-стилева, видержана педантична прецизність [точність – У. М.], точно дібрана до духу твору. Оце нове, це природній розвій людини, яка дійшла до повної зрілості думки»* [17; 5].

Продовжуючи характеризувати мистецький хист сестер, М. Нижанківська звертає увагу на виконавський рівень віолончелістки Х. Колесси. В її інтерпретації Сонати D-dur П. Локателлі журналістка відзначає повну гармонію музичної думки артистки з душею інструмента і виконуваного твору. У дописі «Концерт Марії Сокіл» [20; 9] журналістка відзначає високий рівень виконання українських пісень. *«Сокіл зуміла не тільки підхопити дух народної пісні, вона зуміла ще й передати нам чар нашої пісні – і то так сильно і безпосередньо, що нам хотілося, залежно від слів пісні, плакати чи сміятись»* [17; 9]. Особливо незрівнянно звучали лемківські пісні в обробці Л. Ревуцького, М. Колесси.

Натхнено і піднесено М. Нижанківська описує фортепіанний вечір Г. Левицької [15; 10], що відбувся 2 грудня 1934 р. у малій залі Музичного Товариства ім. М. Лисенка. Програма була представлена творами різноманітних композиторів: В.-А. Моцарта, Ф. Шопена, Е. Тоха, Ф. Ліста, М. Колесси.

Рецензія «Концерт Марти Кравців» [21; 9] присвячена випускниці Вищого Музичного інституту ім. М. Лисенка, М. Кравців і є цінним джерелознавчим матеріалом, що висвітлює початок творчого шляху відомої піаністки, педагога, культурно-громадської діячки М. Кравців-Барабаш.

Упродовж 1935-1938 рр. статті М. Нижанківської посідають помітне місце серед багато численних публікацій газети «Жінка». Привертають увагу рецензії, присвячені виступам відомих українських артисток. Однією з перших статей в часопису «Жінка» стала рецензія на концерт камерної співачки І. Шмериковської-Приймової [13; 7].

Виконавське мистецтво Л. Колесси на сторінках згаданого часопису представлено в публікації «Любка Колесса у Львові» [18; 5]. Легкий, невимушений тон висловлювання, багата літературно-поетична образність дозволяє захувати газетний матеріал львівської журналістки до критичного жанру рецензії-есе. Автор із захопленням відзначає, що *«Любка Колесса – це щось більше як піаністка, це велика жіноча індивідуальність»* [18; 5], а твори в її виконанні *«набирають під її ніжними пальцями своєрідності й окремого кольориту й навіть ті, які знаємо, виходять в її мистецьким оформленні новими»* [18; 5].

Рецензія львівської журналістки «Концерт Дарії Гординської» [16; 10], незважаючи на свою стислість (всього два абзаци), має аксіологічне значення, оскільки містить оригінальну характеристику виконавської майстерності артистки. Вона пише: *«Піаністка Дарія Каранович грала з глибоким відчуттям та великим зрозумінням творів всіх композиторів. Вона зуміла надати тим дуже скомпонованим композиціям гарну звукову закраску, особливо блиску та своєрідного українського кольориту. Представила ці твори у властивій для них стилевості та надихувала їх чаром своєї індивідуальності»* [16; 10].

Тривалий час М. Нижанківська дописувала до газети «Діло». Одними з перших були опубліковані рецензії М. Нижанківської на оперні вистави «Фауст» Шарля Гуно [5; 6] та «Лакме» Л. Деліба [4; 5–6], «Великий театр: «Запорожець за Дунаєм» – опера в 4 діях С. Артемовського-Гулака» [6; 7]. Ці статті журналістки висвітлюють сторінки з театрального життя Галичини, яке на початку ХХ ст. переживало складний історичний, суспільно-економічний та культурно-мистецький період.

Упродовж 1936-1939 рр. поряд із своїм чоловіком, визначним українським композитором, відомим рецензентом-критиком Н. Нижанківським, який плідно співпрацював із щоденником «Українські вісти», висвітлюючи мистецьке життя Галичини, друкувала різні за тематикою публіцистичні матеріали й М. Нижанківська. Журналістка підписувала їх як М. Нижанківська, так і криптонімами М. та М. Н. Першим дописом журналістки стала рецензія на концерт української співачки О. Бандрівської і піаністки-концертмейстера Г. Левицької. Стаття «Вечір пісні» [7; 3]

насичена цінним джерелознавчим матеріалом, який увиразнює віхи творчої діяльності, виконавські якості артисток та їх внесок у музичне життя Галичини початку ХХ сторіччя.

Стаття М. Нижанківської «Імпрези. Шевченківський концерт» [8; 4] присвячена події, що відбулася 15 травня 1938 р. на сцені Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка. Організаторами свята став самоосвітній гурток ім. Є. Перфецького. Газетний допис львівської рецензентки містить вартісний матеріал про участь у шевченківській імпрезі співацького колективу «Студіо-хору», яким керував М. Колесса.

Формування національно-культурної свідомості української громади на початку 30-х років ХХ ст. здійснював ілюстрований двотижневик літератури, мистецтва, науки і громадського життя «Назустріч», що виходив у 1934-1938 рр. у Львові.

Стаття-огляд «Українська жінка і музика» [25; 6] належить до поширених жанрів аналітичної публіцистики, де автор не лише подає готовий результат, але коментує свою позицію до викладеного матеріалу. Враховуючи мистецьке спрямування журналу «Назустріч», М. Нижанківська поставила собі благородну мету наголосити в дописі галицькій громадськості на вагомому внеску жінок-митців до розвою культурно-творчих процесів в Україні початку ХХ ст.

Львівська журналістка розпочинає статтю власними роздумами над значимістю ролі жінки в збереженні української народної пісні, а тим самим традицій нашого народу. Вона пише: *«Вже з давен давна значіння жінки в музично-культурному житті було велике. Звичайно брала вона у всіх проявах музичного життя активні участь. Часами правда, обмежувалась вона до того, щоб заспівати колісанку дитині, або щоб навчити перша своїх дітей рідних пісень. Іншим разом знову зберігала дорогу нам традицію, передавала з уст до уст обрядові пісні (весільні, похоронні) і хоронила їх від забуття. Культурне значіння такої підсвідомої праці надзвичайне»* [25; 6].

Розвиваючи підняту в публіцистичному матеріалі тему «музика і жінка», М. Нижанківська здійснює панорамний огляд творчих здобутків мисткинь. Найчільніше місце серед них займає С. Крушельницька, в журналістській оцінці це *«артистка світової слави, все і всюди ревно пропаторка нашої народньої пісні»* [25; 6]. М. Нижанківська подає не тільки перелік знаних українських артисток, а це – І. Шмериковська-Приймова, О. Бандрівська, М. Сабат-Свірська, С. Нагірна, М. Сокіл, І. Кульчицька, М. Ліповецька, А. Остапчук, І. Синенька-Іваницька, О. Мамонько, О. Енджейовська, О. Парахоняківна, С. Стадник, Є. Ласовська – у світовому музичному просторі, але й насичує допис влучними мистецькими характеристиками їх вокальної майстерності, що робить статтю багатою на джерелознавчий матеріал для дослідження персоналій та вокальної культури Галичини початку ХХ сторіччя.

У другій половині статті М. Нижанківська звертає увагу читачів на творчі досягнення жінок-піаністок: О. Ціпановської, С. Дністрянської, Л. Колесси, Д. Гординська-Каранович, Г. Тимінської-Василяшко, Г. Левицької, Д. Колесси, Н. Біленької. Завершує панорамний огляд жінок-митців згадкою про віолончелістку Х. Колессу та камерно-інструментальне тріо сестер Левицьких.

Стаття М. Нижанківської «Українська жінка і музика» є пізнавальною, оскільки збагатила знання тогочасних галичан та засвідчила вагу внеску українських жінок до скарбниці світового музичного мистецтва.

Отже, журналістська діяльність М. Нижанківської в столиці Прикарпаття припадає на період першої третини ХХ ст., який в оцінці проф. Л. Кияновської – «переломний етап соціально-історичного і культурного розвитку Галичини, що привів до суттєво нових процесів у культурі, духовних процесах, у тому числі – і в музичному мистецтві» [3; 215].

Творчі здобутки культурно-освітніх діячів краю знайшли відображення в музично-критичних статтях публіцистки М. Нижанківської. Її перу належать понад 40 газетних матеріалів, що вийшли друком на сторінках галицьких часописів 30-х років минулого століття.

Віддзеркалюючи розвій української культури, львівська журналістка в своїх публікаціях висвітлює важливі події з мистецько-громадського та освітнього життя Галичини, виконавські здобутки українських музикантів, артистів, хореографів, жанрово-стильові особливості творів тогочасних композиторів, знакові оперно-театральні вистави, художні виставки, покази одягу та інше. Публіцистика М. Нижанківської охоплює всі види музично-критики: інформаційний (допис, репортаж), аналітичний (рецензія, огляд), художньо-публіцистичний (нарис, есе). Найчисельнішу частину її музично-критичного надбання становлять рецензії на вокальне, інструментальне, оперно-театральне, хореографічне мистецтво і виконують аксіологічну, пізнавальну, просвітницько-виховну функції. Її рецензії торкалися різноманітних сторін мистецького життя Львова, в яких вона не тільки фіксувала культурно-освітню подію, ювілейне свято, але й здійснювала аналіз виконавської майстерності музикантів, артистів, репертуарного рівня,

стильових особливостей інтерпретованих композицій, завдяки чому публіцистичні матеріали набували яскравого професійного музично-критичного рівня.

Проникаючи в публіцистичний стиль М. Нижанківської, варто відзначити індивідуальні риси: народність, шляхетність думки, фаховість, об'єктивна критика, чітка інформативність, доступний документалізм, узагальненість, за допомогою чого здійснюється вплив та формування національної свідомості читачів. Її музично-критичні публікації на сторінках журналів «Нова хата», «Жінка», «Діло», «Українські вісти», «Назустріч», мають значну культурно-пізнавальну і наукову вартість. Незаперечно вони є багатим джерелом для вивчення музично-концертного та театрального життя краю.

Список використаної літератури

1. **Булка Ю.** Нестор Нижанківський / Ю. Булка. – К. : Муз. Україна, 1972. – 39 с.
2. **Булка Ю.** Нестор Нижанківський: життя і творчість / Ю. Булка. – Л. ; Нью-Йорк : В-во М. П. Коць, 1997. – 63 с.
3. **Кияновська Л.** Галицька музична культура XIX–XX ст. : навч. посіб. / Л. Кияновська. – Чернівці : Книги – XXI, 2007.
4. **М.[еланія] Н.[ижанківська].** 3 опери. «Лякме» з Е. Бандровською та під дир. А. Рудницького / М. Нижанківська // Діло. – 1932. – Ч. 253. – 14 листоп. – С. 5–6.
5. **М.[еланія] Н.[ижанківська].** 3 опери. «Фавст» з Марією Сокіл / М. Нижанківська // Діло. – 1932. – Ч. 230. – 11 листоп.
6. **М.[еланія] Н.[ижанківська].** 3 театру. Великий театр: «Запорожець за Дунаєм» – опера в 4 діях С. Артемовського-Гулака / М. Нижанківська // Діло. – 1935. – Ч. 342. – 22 груд.
7. **М.[еланія] Нижанківська].** Рецензії. Вечір пісні / М. Нижанківська // Українські вісти. – 1936. – Ч. 235 (273).
8. **М.[еланія] Н.[ижанківська].** Імпрези. Шевченківський концерт / М. Нижанківська // Українські вісти. – 1938. – Ч. 108 (734).
9. **Молчко У.** Дві рецензії Меланії Нижанківської на концертне життя Львова початку 30-х років XX ст. / У. Молчко // Камерно-інструментальний ансамбль: історія, теорія, практика : наук. зб. Львів. Нац. Муз. акад. ім. Миколи Лисенка. Серія «Виконавське мистецтво». – Л. : Сполом, 2010. – Вип. 24, кн. 1. – С. 86–95.
10. **Молчко У.** Музично-критичні статті Меланії Нижанківської на сторінках журналу «Нова хата» / У. Молчко // Вісник Прикарпатського університету. Серія «Мистецтвознавство». – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2008. – Вип. XII–XIII. – С. 93–99.
11. **Нижанківська Меланія** // Енциклопедія українознавства: словникова частина. Т. 5 / за ред. В. Кубійовича. – Л., 1996. – С. 1759.
12. **Нижанківська М.** 3 концертної салі. Вечір модерної української пісні / М. Нижанківська // Нова Хата. – 1932. – Ч. 4. – квіт.
13. **Нижанківська М.** 3 концертної салі. Концерт Іванни Шмериковської-Приймової / М. Нижанківська // Жінка. – 1935. – Ч. 8. – 15 квіт.
14. **Нижанківська М.** 3 концертної салі. Тріо сестер Левицьких / М. Нижанківська // Нова хата. – 1932. – Ч. 1.
15. **Нижанківська М.** Концерт Галі Левицької / М. Нижанківська // Нова хата. – 1934. – Ч. 12.
16. **Нижанківська М.** Концерт Дарії Гординської / М. Нижанківська // Жінка. – 1938. – Ч. 5. – 1 берез.
17. **Нижанківська М.** Концерт Любки і Христі Колессів / М. Нижанківська // Нова хата. – 1933. – Ч. 6. – лют.
18. **Нижанківська М.** Любка Колесса у Львові / М. Нижанківська // Жінка. – 1936. – Ч. 10. – 15 трав.
19. **Нижанківська М.** Концерт Марії Сокіл / М. Нижанківська // Нова Хата. – 1932. – Ч. 7–8. – лип.-серп.
20. **Нижанківська М.** Концерт Марії Сокіл / М. Нижанківська // Нова хата. – 1934. – Ч. 11. – листоп.
21. **Нижанківська М.** Концерт Марти Кравців / М. Нижанківська // Нова хата. – 1935. – Ч. 10. – трав.
22. **Нижанківська М.** Концерт модерної української музики / М. Нижанківська // Нова хата. – 1932. – Ч. 2. – лют.
23. **Нижанківська М.** Концерт О. Енджейовської / М. Нижанківська // Нова Хата. – 1932. – Ч. 12. – груд.
24. **Нижанківська М.** Фортеп'яновий концерт Наді Біленької / М. Нижанківська // Нова Хата. – 1932. – Ч. 5. – трав.
25. **Нижанківська М.** Українська жінка і музика / М. Нижанківська // Назустріч. – 1934. – Ч. 12.
26. **Павлишин С.** Перша українська композиторка Стефанія Туркевич-Лісовська-Лукинович / С. Павлишин. – Л. : БаК, 2004. – 160 с.
27. **Передирій В.** Нижанківська Меланія / В. Передирій // Українська журналістика в іменах / за ред. М. Романюка. – Л., 1999. – Вип. 6. – С. 231–232.
28. **Посмертна згадка** // Вісті. – 1973. – 15 берез.
29. **Романюк М.** Українські часописи Львова 1848–1939 рр. : іст.-бібліогр. дослідж. У 3 т. Т. 1. 1848–1900 рр. / М. Романюк, М. Галушко. – Л. : Світ, 2001. – 744 с.
30. **Сивохіп В.** До питання зародження історичного музикознавства в Галичині / В. Сивохіп // Музично-історичні концепції у минулому і сучасності : зб. – Л. : Сполом, 1997. – С. 97–106.

31. *Соневицький І.* Композиторська спадщина Нестора Нижанківського / І. Соневицький // Записки Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка – Л., 1993. – Т. ССХХVI. Праці Музикознавчої комісії. – С. 334–353.
32. *Туркевич-Лукиjanович С.* Меланія Семака-Нижанківська / С. Туркевич-Лукиjanович // Наше Життя. – 1974. – Ч. 2.

References

1. *Bulka Y.* Nestor Nizhankivskiy [Nestor Nizhankivskiy]. – K. : Muz. Ukraina, 1972. – 39 p.
2. *Bulka Y.* Nestor Nizhankivskiy: zhittya i tvorchist [Nestor Nizhankivskiy: Life and work]. – Lviv ; New York : M. P. Kots Publ, 1997. – 63 p.
3. *Kiyanovs'ka L.* Galits'ka muzichna kul'tura XIX-XX stolittya : navch. posib. [Galychina musical culture of XIX-XX of century]. – Chernivtsi : Knigi XXI Publ, 2007. – 215 p.
4. *M.[elaniya] N.[izhankivs'ka].* Z operi. «Lyakme» z E. Bandrovs'koyu, ta pid dir. A. Rudnits'kogo [From opera. «Lyakme» from E. Bandrovs'koyu, and under dir. A. Rudnits'kogo] // Dilo. – 1932. – Vol. 253. – 14 novem. – pp. 5–6.
5. *M.[elaniya] N.[izhankivs'ka].* Z operi. «Favst» z Marieyu Sokil [From opera. «Favst» with Maria Sokil] // Dilo. – 1932. – Vol. 230. – 11 novem.
6. *M.[elaniya] N.[izhankivs'ka].* Z teatru. Velikiy teatr: «Zaporozhets' za Dunaem» – opera v 4 diyakh S. Artemov'skogo-Gulaka [From a theatre. Large theatre: «Zaporozhets after Danube» is opera in 4 actions of S. Artemovskogo-Gulaka] // Dilo. – 1935. – Vol. 342. – 22 decem.
7. *M.[elaniya Nizhankivs'ka].* Retsenzii. Vechir pisni [Reviews. The evening of song] // Ukrayinski Visti. – 1936. – Vol. 235(273).
8. *M.[elaniya] N.[izhankivs'ka].* Imprezi. Shevchenkiv's'kiy kontsert [Impreza. The Shevchenko concert] // Ukrayinski Visti. – 1938. – Vol. 108(734).
9. *Molchko U.* Dvi retsenzii Melanii Nizhankivs'koï na kontsertne zhittya L'vova pochatku 30-kh rokiv XX storichchya [Two reviews of Melaniya Nizhankivska on concerto life of Lviv of beginning of 30th of XX of century] // Kamerno-instrumental'niy ansambl': istoriya, teoriya, praktika : nauk. zb. L'vivs'koï natsional'noï muzichnoï akademii im. M. Lisenka. Seriya. Vikonavs'ke mistetstvo. Kn. 1. [Scientific collections of the Lviv national musical academy the name of M. Lisenko. «Vestibule-instrumental ensemble: history, theory, practice»: Collection of the articles. Series: the Carrying out art. Book. 1.]. – Lviv : Spolom Publ. – 2010. – Vol. 24. – pp. 86–95.
10. *Molchko U.* Muzichno-kritichni statti Melanii Nizhankivs'koï na storinkakh zhurnalu «Nova khata» [The musically-critical articles of Melaniya Nizhankivska on the pages of magazine «Nova Khata»] // Visnik Prykarpats'kogo universitetu. Seriya «Mistetstvoznavstvo» [of the Prykarpattia university. Study of art]. – Ivano-Frankivsk, VDV CIT Publ, 2008. – Vol. XII-XIII. – pp. 93-99.
11. *Nizhankivs'ka Melaniya [Nizhankivska Melaniya]* // Entsiklopediya ukraïnoznavstva: slovnikova chastina [Encyclopaedia Ukrainian]. – Lviv : Publ, 1996. – Vol. 5. – p. 1759.
12. *Nizhankivs'ka M.* Z kontsertovoï sali. Vechir modernoi ukraïns'koï pisni [With concert hall. The evening of the modern ukrainian song] // Nova Khata. – 1932. – Vol. 4. – aprl.
13. *Nizhankivs'ka M.* Z kontsertovoï sali. Kontsert Ivanni Shmerikovs'koï-Priymovoï [With concert hall. The concert of Ivana Shmerykovska-Priymova] // Zhinka. – 1935. – 15 april. – Vol. 8.
14. *Nizhankivs'ka M.* Z kontsertovoï sali. Trio sester Levits'kikh [With concert hall. The trio of sisters Levitsky] // Nova Khata. – 1932. – Vol. 1.
15. *Nizhankivs'ka M.* Kontsert Gali Levits'koï [Concert of Galina Levitsky] // Nova Khata. – 1934. – Vol. 12.
16. *Nizhankivs'ka M.* Kontsert Darii Gordins'koï [Concert of Daria Gordynskiyh] // Zhinka. – 1938. – Vol. 5. – 1 march.
17. *Nizhankivs'ka M.* Kontsert Lyubki i Khristi Kolessiv [Concert of Lyubku and Christi Kolessa] // Nova Khata. – 1933. – Vol. 6. – February.
18. *Nizhankivs'ka M.* Lyubka Kolessa u L'vovi [Lyubka Kolessa in Lviv] // Zhinka. – 1936. – 15 may. – Vol. 10.
19. *Nizhankivs'ka M.* Kontsert Marii Sokil [Concert of Maria Sokil] // Nova Khata. – 1932. – Vol. 7-8. – july-august.
20. *Nizhankivs'ka M.* Kontsert Marii Sokil [Concert of Maria Sokil] // Nova Khata. – 1934. – Vol. 11. – November.
21. *Nizhankivs'ka M.* Kontsert Marti Kravtsiv [Concert of Martha Kravtsiv] // Nova Khata. – 1935. – Vol. 10. – may.
22. *Nizhankivs'ka M.* Kontsert modernoi ukraïns'koï muziki [Concert of modern ukrainian music] // Nova Khata. – 1932. – Vol. 2. – february.
23. *Nizhankivs'ka M.* Kontsert O. Endzheyovs'koï [Concert of O. Endzheyovska] // Nova Khata. – 1932. – Vol. 12. – December.
24. *Nizhankivs'ka M.* Fortepyanoviy kontsert Nadi Bilen'koï [Piano concerto Nadi Bilenke] // Nova Khata. – 1932. – Vol. 5. – may.
25. *Nizhankivs'ka M.* Ukraïns'ka zhinka i muzika [The ukrainian woman and music] // Nazustrich. – 1934. – Vol. 12.
26. *Pavlishin S.* Persha ukraïns'ka kompozitorka Stefaniya Turkevich-Lisovs'ka-Lukiyanovich [The first ukrainian composer Stephanie Turkevich-Lisovska-Lukiyanovich]. – Lviv : BaK Publ., 2004. – 160 p.
27. *Perediryi V.* Nizhankivs'ka Melaniya [Nizhankivska Melaniya] // Ukraïns'ka zhurnalistika v imenakh [Ukrainian journalism in the names]. – Lviv Publ., 1999. – Vol. 6. – pp. 231–232.
28. *Posmertna zagadka [Posthumous mention]* // Visti. – 1973. – 15 march.
29. *Romanyuk M., Galushko M.* Ukraïns'ki chasopisi L'vova 1848-1939 rr. : ist.-bibliogr. Doslidzh. U 3 t. T. 1. 1848–1900 r. [Ukrainian magazines of Lviv 1848-1939: historical and bibliographic edition: In 3 vol. – vol. 1. 1848–1900]. – Lviv : Svit Publ., 2001. – 744 p.

30. *Sivokhip V.* Do pitannya zarodzhennya istorichnogo muzikoznavstva v Galichini [To the question of origin of historical musicology in Galychina] Muzichno-istorichni kontseptsii u minulomu i suchasnosti : zb. [Musically-historical conceptions in the past and to contemporaneity: Collection]. – Lviv : Spolom Publ., 1997. – pp. 97–106.

31. *Sonevits'kiy I.* Kompozitors'ka spadshchina Nestora Nizhankivs'kogo [The composers inheritance of Nestor Nyzhankivkiy] / I. Sonevits'kiy // Zapiski NTSH [Notes NTSH]. – Lviv : Publ., 1993. – Т. CCXXVI. Pratsi Muzikoznavchoї komisii [Т. CCXXVI. Proceedings of the musicological committee]. – pp. 334–353.

32. *Turkevich-Lukiyanovich S.* Melaniya Semaka-Nizhankivs'ka [Melaniya Semaka-Nizhankivska] // Our life. – 1974. – Vol. 2.

Молчко Ульяна Богдановна, доцент кафедри музикознавання і фортепіано Дрогобычського державного педагогічного університету імені Івана Франка

Концертная жизнь Львова начала XX века в рецензиях Мелании Нижанковской

Осуществлен научный анализ музыкально-критических статей Мелании Нижанковской, которые являются ценным вкладом в историографию украинской музыки и отражают панораму концертной жизни галицкой столицы начала XX века. Автор на основе информативного материала, содержащегося в рецензиях львовской журналистки, обобщает продвижение украинской культуры на пути к профессиональному росту во всех художественных направлениях.

Ключевые слова: Мелания Нижанковская, музыкальная-публицистика, концертная рецензия.

Molchko Ulyana, docent kafedry` muzy`kovedstva ta fortepiano Drohobycz`kogo derzhavnogo pedagogichnogo universy`tetu imeni Ivana Franka

Concert life of the city of Lviv in the beginnings of XX century in Melaniya's Nyzhankivska reviews

This research has been done on a scientific analysis of music and critical articles by Melaniya Nyzhankivska which supposed to be a valuable contribution to the historiography of the Ukrainian music and it reflects a prospect of the Galician capital concert life in the early 20th century.

Establishment and development of a professional creative school promoted the development of musical-critical activities of the Ukrainian music founders of the Eastern Galicia in the early 20th century. Among the national art founders journalistic activities were promoted by Melaniya Nyzhankivska who was Nestor's Nyzhankivkiy wife. He was a composer, pianist, an educator, a public-cultural figure and music critic. The research illustrates a scientific approach to the journalistic heritage of Lviv journalist. Having collected and analyzed her articles taken from the journals «Dilo», «Nazustrich», «Nova Khata», «Zhinka», «Ukrayinski Visti», the author characterized its publications objectives, genre spectrum of the newspaper materials penetrates the author's journalistic style.

Reflecting the Ukrainian culture development, M. Nyzhankivska illuminates in her publications the important events of Galician social and educational life, Ukrainian musicians performing achievements, artists, choreographers, genre and stylistic features by composers' works of that time, significant opera and theater performances, art exhibitions, fashion shows etc.

Penetrating into Melaniya's Nyzhankivska journalistic style, the researcher identifies individual features: national spirit, nobility, professionalism, objective criticism, distinct informational content, actuality.

The articles by Melaniya Nyzhankivska, analyzed by U. Molchko are worth much, purposeful, illustrating cultural life details of the 20th century, are an object of great rarity and still on the front burner nowadays. Her journalistic works along with musical-critical heritage of Ukrainian culture founders of the early 20th century formed a Galician musicological school that could have become European one under favorable historical circumstances.

Key words: Melaniya Nyzhankivska, music publicism, concert review.

Надійшла до редакції 7.11.2015 р.

УДК 781.6

Шовгенюк Степан Степанович, аспірант кафедри теорії та історії виконавського мистецтва ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ІНСТРУМЕНТИ СІМЕЙСТВА БАС-КЛАРНЕТІВ ТА ЇХНЄ ПОШИРЕННЯ У КОНЦЕРТНІЙ ПРАКТИЦІ 10-40-Х РОКІВ ХІХ СТОЛІТТЯ

Досліджуються особливості побутування та використання інструментів сімейства бас-кларнетів, у 10-40-х роках ХІХ ст. Аналізуються особливості різних конструкцій інструменту та його поширення у тогочасній віртуозно-концертній практиці та оркестрі.

Ключові слова: бас-кларнет, бассетгорн, Г. Штрайвольт, А. Сакс.